

În graiurile velicoruse realizarea fonemului [v] înainte de o vocală a aceleiași silabe ca [u] este un fenomen destul de rar ⁴¹. De aceea socotim că această particularitate a graiului de la Socolinți va putea fi folosită la precizarea masivului dialectal velicorus din care s-au desprins, ori cu care au avut legături strînse în trecut predecesorii actualilor locuitori ai satului. În acest caz prezența sunetului [v] în poziția de la punctul «a₁» ar putea fi interpretată ca o influență a limbii literare, exercitată înainte de plecarea emigranților spre sud-vest.

Nu este exclusă însă nici posibilitatea unei legături structurale genetice între predecesorii emigranților staroveri și unele graiuri velicoruse de nord. La consolidarea rostirii cu [u] (dacă admitem această ultimă ipoteză) va fi contribuit ulterior, într-o anumită măsură, și limba română, din care au început a pătrunde cuvinte cu [u]: *l'êu* — «leu» (bancnota); *ialău* — cf. rom. gealău ⁴² ș.a. Dacă lucrurile stau astfel, atunci seriei fonemelor consonantice sonore ale graiului i-ar corespunde în finală următoarele variante poziționale:

„v”	„b”	„d”	„z”	„ș”	„ț”
↓	↓	↓	↓	↓	↓
[u]	[p]	[t]	[s]	[ʃ]	[x]

În poziție finală la Socolinți nu există o deosebire sensibilă între -u și un eventual -u': *stău* — «cleșteu» (cf. lit. [stáf]); *výstau* — «scoate!» (cf. lit. [výstaf]).

3. La Socolinți consoanele ž, š și c sînt totdeauna dure. Excepții: *c'ok-c'ok* — apelativ pentru porcine.

4. În vorbirea rapidă, [š'š'] apare contras în [š'], iar [ž'ž'] în [ž'], de ex.: *kl'ěš'i* — «clește», *dóš'* — «ploaie». La cazurile oblice — *daž'á*, *daž'ú* ș.a.m.d.

5. Graiul de la Socolinți cunoaște labio-dentala fricativă surdă f ⁴³, căreia în limba literară scrisă îi corespunde litera ф. Exemple: *sara[f]án* — «haină bărbătească» (în graiurile velicoruse convergente — «haină femeiască»); *a[f]anasóu* — «Afanasov», nume de familie; *[f]amá* — «Toma»; *[f]ról* — prenume bărbătesc; *m'itra[f]án* — prenume bărbătesc. Consoana [f] se rostește și în cuvintele pătrunse din limba română: *[f]uiór*, *[f]armaš'tje*, *[f]áltis'én* ^{43 bis}, *kon[f]iskál'*, *[f]jerár* — «fierar» — sau din germană: *javó sud'il'i* *[f]rái* — «l-au judecat liber» (adică nefiind arestat). Nu se constată cazuri de rostire cu [f] a unor cuvinte ca *[xv]óst* — «coadă», *za[xv]arál* — «s-a îmbolnăvit», *[x]átá* — «casă», *ma[f]x* — «ai mei», spre deosebire, de pildă, de populația velicorusă din raionul Tulcea (satul Mila 23), unde am înregistrat *[f]óst*, *za[f]arál* ș.a. în loc de *[xv]*.

6. O particularitate interesantă a graiului de care ne ocupăm este asibilarea consoanei moi *t' > č'*, fenomen destul de rar în graiurile velicoruse în genere și în cele meridionale în special ⁴⁴. Dispunem numai de două exemple:

⁴¹ Această pronunțare se întâlnește sporadic de pildă în regiunea Tula. Cf. *got* — «iată» în loc de *got* din limba literară — în satele Mananki și Zarecie. Vezi N. P. Grin-kova și V. I. Ciaghișeva, *Практические занятия по диалектологии*, Leningrad, 1957, pp. 152 și 154. Vezi și P. S. Kuznetsov, *op. cit.*, p. 43.

⁴² Vezi *Dicționarul limbii romine moderne*, București, 1958, p. 330.

⁴³ Despre această problemă v. R. I. Avanesov, *op. cit.*, pp. 124—125.

^{43 bis} Semnul š are valoarea din ALR.

⁴⁴ *Op. cit.*, p. 136, § 133. R. I. Avanesov arată că pronunțarea [t] ca [t'š'] se întâlnește, de pildă, în unele raioane de nord ale regiunii Reazan. Pentru explicația fenomenului vezi. Acad. Al. Rosetti, *Despre consoanele palatalizate și consoanele muiate*, SCL, t. VI, nr. 3—4, 1955, p. 203. De fapt nu-i nimic surprinzător, căci sl. c. *tj > rus č'.